

Hva skjer 'a?

Hva skjer i kirken fremover?

Foredrag rådsledersamling i Stavanger 20. januar 2018

Bilde 1 – Hva skjer 'a?

Innledning

Hva skjer a? – var ikke en tittel jeg fikk – den heter «Hva skjer i kirken fremover?

Det er det jeg kommer til å snakke om.

Men dersom dere slår opp på nettet vil dere se at alle organisasjoner og institusjoner nå bruker ordene «Hva skjer 'a?

Enten det er Prognosesenteret eller forskningsmiljøene, eller språk og retorikk miljøer.

Da heter det Hva skjer 'a?

Dere har ikke tilkalt en profet.

Men jeg skal ta dere med inn i noen prinsipielle overveielser, noen betraktninger om dagens kirkelige situasjon, noe om den verden vi lever i og noe om de konkrete bidrag vi medvirker til for at vi skal kunne gå fremtiden forventningsfull i møte.

Sett dere godt til rette – for nye 45 minutter.

Kirke nå og reformasjonen

Bilde 2 - Ordsky

Kirke – alltid i endring – kan være en riktig karakteristikk av det som skjer på 2000 tallet.

Se på ordskyen- mange steiner snudd og endringer foretatt.

Vi har markert 500 år for reformasjonen i 2017.

Alltid reformasjon – på ett vis er det en riktig karakteristikk av de første tiårene av to tusen tallet.

Store reformer slik det også har vært i ulike deler av samfunnet ellers de samme årene.

Som ikke minst dere merker.

Bilde 3 – Ecclesia semper reformanda

«Ecclesia semper reformanda» - kirke i alltid reformasjon – er et uttrykk ofte sitert som ett av prinsippene som har fulgt de protestantiske kirkene siden reformasjonen.

Men det er ikke et uttrykk og prinsipp med sin opprinnelse i reformasjonen.

De lutherske reformatorene hadde ikke ønske om noen ny kirkedannelse.

Deres hensikt var å fornye kirken ved å vende tilbake til en genuin forståelse av det bibelske evangelium, og avskaffe forhold i kirken som var i strid med evangeliet.

De kom ikke med noen ny lære, men ville bygge på og fornye den allmenne kristne tradisjon tilbake til oldkirken.

Henvisningen til Bibelen står derfor sentralt i reformatorenes teologi, ofte kalt for skriftprinsippet, skriftens lære kunne bare begrunnes i skriften alene – sola scriptura.

Og de understreket: Det er ved troen på evangeliet at mennesket får del i frelsen, (CA IV) og det er forkynnelsen av evangeliet og forvaltningen av sakramentene som gjør kirken til kirke.

Det er dette kirkens identitet og arbeid skal formes av.

Det er også det som skaper fremtidens kirke.

Virkeligheten forandres.

Å være kirke i fremtiden handler ikke om å være kirke på samme måte som i alle tidligere år.

For om ikke evangeliet forandres, så forandres verden omkring oss.

Det handler om store ord som moderniteten, globaliseringen, sekulariseringen.

Det handler om mangfold av religioner og livssyn helt innpå oss.

Bilde 4 – Det flerreligiøse Norge

Det handler om migrasjon og om mennesker av helt annen kultur og etnisitet og tro.

Selv om omkring halvparten av alle nye nordmenn har kristen bakgrunn fra sine hjemland.

I denne nye kulturelle konteksten blir spørsmålet hvordan kan kirken kan være relevant for mennesker uten å miste sin identitet som kirke.

For – om vi vil eller ei - hver gang evangeliet blir forkynt er det nytt, fordi det formidles alltid på et unikt nytt tidspunkt og enhver person eller gruppe mennesker er unike.

Om avsender er den samme og med samme budskap, er adressatene i stadig forandring og lever i en forandret tid.

Bilde 5 – Sagrada familia, Barcelona

Kirker i hele Europa er nå i en pågående prosess av selvrefleksjon omkring kirkens tro og troens uttrykk i samtiden.

Med bibelsk relevans!

Hvordan kan kirken være relevant uten å miste sin identitet?

Samtidens utfordringer

Vi lever i Norge i dag i en virkelighet som endres radikalt på få år.

Og som vil endre seg fremover.

Religiøsiteten er ikke på vei ut, den er på vei tilbake, men endrer seg.

Kristentroen eller kristendommen er ikke lenger den eneste religiøse tradisjonen som har tiltrekningskraft og uttrykksvilje i vårt eget samfunn.

Noe av kjennetegnet på det postmoderne samfunnet er flerfoldighet og forskjellighet

Av mange erfares det som en berikelse av samfunnet, mens andre vil oppleve det som en trussel.

Vi kommer fra en tradisjon hvor den ene religion eller trossystem skulle deles av alle og var en usvikelig del av den nasjonale identiteten.

For mange består denne enhetskulturen enda, eller man ønsker at den skal gjøre det.

Men formelt og enda mer i praksis, må vi konstatere, har den opphørt å eksistere.

Til dels har den smuldret opp innenfra og den er under angrep utenfra.

Både ved at de mange levende religiøse tradisjoner i vårt eget samfunn svekkes, og ved strukturelle og formelle endringer som relasjonen mellom stat og kirke og endring av kristendommens plass i skolen.

Jeg vil først og fremst påstå: Det som truer vår kristne tradisjon er ikke våre nye landsmenn, men at vi ikke tar vår egen tro på alvor.

Vi har hatt et homogent samfunn og nokså homogen kirke.

Men også det er i endring.

Også innen kirken er det i mindre grad autoritetene som taler og samler og følges.

Enkeltmennesket er i mye større grad sin egen tros autoritet.

Bilde 6 – Livsfølelse og selvforståelse er endret

Livsfølelsen og selvforståelsen er endret:

- Fra Gud der ute - til gud her inne i meg

- Fra tro som det å holde for sant – til tro som tillit, trygghet og tilhørighet
- Fra forståelsen av verden som et hierarkisk ordnet system med Gud øverst - til et flatt forvirrende system uten klar forankring
- Fra lydighet til selvrealisering

Religion er ikke utdatert- den har på mange vis fått en renessanse.

Den dukker opp på de underligste steder og måter.

Bilde 7 - Blomsterhavet

Den fremtrer sterkt i krisesituasjoner, har vi erfart.

Men den nye religiøsiteten er kritisk til institusjonell religiøsitet.

Den etablerer seg likeså godt utenfor som innenfor kirken eller de kristne organisasjonene.

Det hadde vært godt for mange av oss å bli værende i vår gamle enhetskultur.

Med kirke og bedehus i skjønn forening og med Fader vår på gamle måten.

Men slik er det ikke - slik blir det ikke

Bilde 8 – Vær glad i din egen samtid

Vår utfordring er at vi må tørre å bli glad i vår egen samtid.

Vi skal ikke skamme oss over verken vår egen kultur eller den kristne tradisjonen vi har stått i og står i, men være nysgjerrige på det nye som oppstår til nye tider og med nye mennesker som møter evangeliet.

For vi må være glad i vår egen samtid for å kunne gi evangeliet videre.

For at kirken skal ha en fremtid.

Bilde 9 – Gud er den Gud Jesus forkynte

Det er ikke lenger mulig i dagens samfunn å ta for gitt at folk vet hva de bekjenner når de bekjenner troen på Gud.

I en kulturell kontekst som preges av ulike forståelser av Gud, er det desto viktigere å fastholde at den Gud vi bekjenner, er den Gud Jesus forkynte, og ingen annen.

Å snakke sant om kristen tro, er å snakke om Jesus – og den treenige Gud.

Vi må snakke om Jesus.

Å være kirke handler om å snakke om Jesus.

Generalsekretær i KFUK/M skrev i Vårt Land forrige dagen et leserbrev hvor han spør: «Hvor ble det av Jesus»?

Han hadde vært på konfirmasjonsgudstjeneste et eller annet sted og hørt prestens og kateketens gode og velmente tanker og råd.

Om at det viktigste er kjærlighet og at konfirmantene er unike vel verdt en fest.

Og det er sant.

Men det er også sant det han sier: Hadde ikke konfirmantene fortjent noe mer, noe dypere, noe å leve og dø på?

Noe om Jesus!

Hvorfor denne kristne forlegenheten?

Som ikke tør å snakke om Jesus.

Det er jo det som gjør kirken til kirke – nå og alltid!

Norge trenger en frimodig kirke, ikke vegrende og vag kirke.

Bilde 10 - ...til for menighetene!

«til for menighetene....»

Når jeg skal snakke litt mer konkret om hva som skjer i kirken fremover, må jeg begynne med å si – at da jeg ble tilsatt som kirkerådsdirektør for 12 år siden, fikk jeg laget en plakat som ble hengt opp på alle kontorer.

På den sto det «til for menigheten».

Alt det vi hovedsakelig skulle jobbe med måtte ha dette perspektivet.

Til for menighetene

For meg er det viktig å si at det viktigste i en kirke skjer i lokalmenighetene og i medlemmenes daglige møte med sine medmennesker i kirke, på skole, i jobb og i fritid.

Det er der kirkens ansikt får uttrykk, og det er der kirkens styrke og svakhet viser seg.

Da kan jeg snakke om –

Hva skjer i kirken fremover?

Bilde 11 – Endring av relasjonen mellom stat og kirke

Høringen for ny tros og livssyns lov, inkl finansiering

Stat og kirkeprosessen som ble innledet i 2008 er kommet langt.

Grunnlovsendringene kom i 2012, det var den såkalte forfatningsreformen.

Kirkelovendringene, den såkalte forvaltningsreformen, ble vedtatt i Stortinget i 2016 og vi ble en selvstendig kirke fra 2017.

Så har Staten ønsket å lage en ny felles lov for tros og livssynssamfunnene, og Kirkemøtet har bedt om en kortfattet kirkelov – en rammelov – som en selvstendig kirke må ha.

Slik vi fikk det presentert i høringen fra i høst som dere sikkert også uttalte dere om.

Antall paragrafer gjeldende spesielt for Den norske kirke foreslås tatt ned fra 41 til 9.

Vi kjenner ikke oppsummeringen av denne høringen så langt.

Kirkerådet har avgitt en foreløpig uttalelse, men Kirkemøtet skal avgi den endelige uttalelse på vegne av Den norske kirke etter å ha fått kjennskap til noe av oppsummeringen i mars.

Men vi vet at det er noen spennende og krevende spørsmål som skal finne sin avklaring i året som ligger foran.

Forholdet mellom grunnlovens paragraf 16 og likebehandling av alle tros og livssynssamfunnene er ett av disse.

§16 identifiserer Dnk som Den norske folkekirke samtidig som den sier at andre tros og livssynssamfunn skal understøttes på like linje.

En dobbelthet der Den norske kirke er landets folkekirke som både skal vurderes særskilt pga historie og utbredelse og kultur og likevel skal handles likt med de andre.

En stor debatt som også har fått fotavtrykk i den nye regjeringens plattform.

Det handler om forholdet mellom rettssubjektene i Dnk, det store og de mange små.

Det handler om Kirkemøtet som det øverste kirkelige representative organet med representanter valgt gjennom direkte valg der hvert kirkemedlem i enhver menighet deltar – og det mandat og myndighet det skal ha til å bestemme kirkens organisering og regulere myndigheten mellom organene.

Det handler om kirkens finansiering – om vi vil ha en fortsatt kommunal og statlig finansiering eller om alt skal bevilges over statsbudsjettet.

Og det handler om Fellesråd skal lovfestes eller om det er Kirkemøtet som skal regelfeste dette.

I forlengelsen av dette er det spørsmål om storfellesråd på prostnivå og om mer ansvar og myndighet lagt til det lokale menighetsrådet – og om den kommende loven vil gi oss frihet til å bestemme dette selv.

Dette kjenner dere jo – dere har uttalt dere.

Kirkemøtet skal behandle de vanskelige spørsmålene i dette nå i april.

Det er ventet at Regjeringen skal legge frem en lovproposisjon for Stortinget våren 2019.

Bilde 12 – En helhetlig tros og livssynspolitik

Den nye regjeringsplattformen

Det er den sittende regjeringen som har sendt ut høringsutkastet, men det blir den nye regjeringen Solberg som skal oppsummere høringen og legge frem en lovproposisjon.

Det er derfor interessant å se hva Jeløya plattformen sier om tros og livssyn.

Det er påfallende at den sier lite eller intet om religionens betydning og viktige rolle i samfunnet.

Og lite eller intet om Den norske kirke - utover at de vil fullføre prosessen med skille mellom kirke og stat.

De understreker likebehandling av tros og livssyn og erkjenner at Den norske kirke har en historisk og størrelsesmessig særstilling.

Det betyr nok at Solberg 1 og Solberg 2 vil følge opp de overordnede synspunktene i høringsdokumentet, men ikke overraskende virker det som om likebehandlingen har fått noe sterkere vekt.

Så har de allerede overraskende konkludert et par av høringsspørsmålene.

De kommuner som vil, kan få overta gravferdsforvaltningen.

Og de avvikler forrangsbestemmelsen i tilhørighetsordningen – der et barn automatisk blir registrert på det trossamfunn foreldrene tilhører.

Det avgjørende for oss her er at et trossamfunn får tilgang til fødselsmeldinger, slik at vi i hvert fall kan inviteres til dåp.

Det blir spennende å se en oppsummering av høringen og ikke minst det lovutkastet som vil komme neste vår.

Stortingsmelding om det livssynsåpne samfunnet

Vi vet også at Regjeringen har planer om å legge frem en Stortingsmelding om det livssynsåpne samfunnet i 2019.

Det er oppfølgingen av Stålsett utvalgets offentlige utredning av samme navn fra 2013.

Trolig vil den legges frem sammen med lovproposisjonen neste vår.

Bilde 13 - Veivalgsaken

Arbeidet med ny kirkeordning

Når en ny tros og livssyns lov er på plass, der det finnes kun rammelovgivning for Den norske kirke, så må Kirkemøtet fastsette det nye regelverket som skal regulere all virksomhet i hele Dnk – det som ikke er fastsatt lenger i loven.

Dette har vært forberedt lenge.

Den såkalte Veivalgsaken som Kirkerådet sendte på høring til menighetsrådene i 2015/2016 førte til et vedtak i Kirkemøtet i 2016 som ba om at Kirkerådet skulle arbeide videre med en modell C.

Meget overordnet kan det sies at Kirkemøtet i denne saken hadde sterkest fokus på en mulig felles arbeidsgiverlinje for alle ansatte i kirken, både de fellesrådsansatte og prestene; ansatt samme sted i motsetning til i dag der prestene er bispedømmerådsansatte.

Kirkemøtet vurderte om alle burde være tilsatt i fellesrådet, om alle burde være ansatt i bispedømmerådet eller en modell C der man i den første fasen nå skulle ha en modell som la til grunn et samordnet arbeidsgiveransvar der det

fortsatt var to arbeidsgivere, men at det skulle lages modell for samarbeid og samordning.

En ny modell med felles arbeidsgiver planlegges så i en neste fase, etter noen år, uten at det er fastsatt noen tidsplan, men der erfaringene fra samordning skal lede frem til et felles arbeidsgiverstruktur om noen år.

Regelverket tilhørende denne kirkeordningen, bygget på modell c, skal sendes på høring på forsommeren 2018 med en frist på høsten 2018.

Dere er viktige høringsinstanser for dette.

Planen er så å legge frem en ny kirkeordning med alt regelverk på Kirkemøtet 2019.

Dersom Stortinget gjør sine vedtak og Kirkemøtet sine vedtak våren 2019, skal den nye kirkeordningen implementeres fra 2020.

Bilde 14 – Økonomi

Økonomi / effektivisering

Jeg har allerede berørt økonomien – og jeg vil si litt mer om de statlige bevilgningene, dvs de to milliardene vi har for å dekke lønn og personalkostnader for prester og drift av bispedømmeråd og kirkeråd.

Disse bevilges årlig over statsbudsjettet.

De fire siste årene har disse bevilgningen holdt om lag samme nivå som årene før, men med et lite nedtak hvert år for alle offentlige etater, kalt et effektiviseringsuttak.

Det har medført en meget stram økonomi i de fleste bispedømmene.

Dels er noen prestestillinger og bispedømmerådsstillinger satt vakant, dels er de avviklet.

Derfor vil noen av dere ha sett mindre til presten enn før.

Det er sterke politiske signaler om at Staten ønsker å opprettholde sine bevilgninger til Den norske kirke på dagens nivå.

Samtidig vet vi at dette ikke strekker til i forhold til alle de oppgaver vi ønsker å løse.

Derfor er det viktig at vi begynner i større grad å jobbe med egenfinansiering og givertjeneste- som et supplement til de offentlige inntektene.

Slik dere er godt i gang med mange steder i dette bispedømmet.

Derfor er det også viktig at vi gjør de effektiviseringstiltak vi kan i egen virksomhet.

Det jobbes i dag mye med hvordan vi kan effektivisere de merkantile tjenestene i kirken ved hjelp av de nye IT redskapene vi har fått ved overgangen til egen drift.

Tilsvarende må vi se på de fagstillingene vi har i alle bispedømmer for å se om vi i Kirkerådet og bispedømmerådene kan samordne dette bedre.

Forhåpentligvis kan også samordning med fellesrådene gi tilsvarende muligheter.

Og vi vet at vi ved valg av fremtidig struktur i Den norske kirke må tenke økonomisk om hva vi trenger og ønsker av råd og utvalg som sluker stor økonomi og mange stillinger.

Nå har jeg konsentrert meg om rammebetingelsene som vi arbeider mye med.

Men hensikten med all lovgivning og regelverk og all økonomi er å bidra til at Den norske kirke kan være en bekjennende, tjenende, misjonerende og åpen folkekirke.

Eller – mest mulig penger til førstelinjetjenesten – med prest, kateket, diakon, trosopplærere og kantor i den lokale menighet.

Bilde 15 – Visjonsdokument for Dnk

Visjonsdokument for Dnk

Kirkemøtet skal i vår vedta et nytt visjonsdokument for Den norske kirke, gjeldende fra 2019.

Det gamle fra fire år tilbake hadde visjonsformuleringen «Meir himmel på jorda» eller «Mer himmel på jord».

Dere har ikke fått noe nytt visjonsdokument på høring.

Det skyldes at vi foreslår at den gamle visjonen med de gamle identitetsordene synes å fungere så godt at det ikke er noen grunn til å endre dem nå.

Det er også bare så vidt «Mer himmel på jord» har festet seg i bevisstheten og omsatt i praksis i bispedømmene.

Vi foreslår omtrent de samme strategiske målene som i forrige dokument:

- Gudstjenestelivet blomstrer
- Flere søker dåp og trosopplæring
- Folkekirken engasjerer seg i samfunnet
- Flere får lyst til å jobbe i kirka.

- Den norske kirke er demokratisk og funksjonelt organisert
- Den globale kirkens enhet

Dette er de strategiske målene vi i Kirkerådet skal jobbe etter de kommende årene – og som i høy grad angår dere i menigheter og fellesråd.

Jeg håper at vi kan bidra til at dere både får ressurser, inspirasjon, materiell og hjelp til at dette skjer lokalt.

Jeg vil si litt mer om noen av dem.

Bilde 16 – Stedegengjøring, fleksibilitet, involvering

Gudstjenestelivet blomstrer

Det er en sterk formulering.

Men vi ser det skjer i mange menigheter – ikke minst i dette bispedømmet.

Gudstjenesteliturgien kom ny i 2011 og ble utformet ut i fra de strategiske ordene stedegen, involverende og fleksibel.

Vi har nå brukt liturgien i en 6 årsperiode og Kirkemøtet ønsker en tilbakemelding med forslag til justeringer av hovedgudstjenesten.

Det er i disse dager sendt ut et forslag til høring til en rekke instanser.

Alle menighetsråd som ønsker å uttale seg om dette er invitert.

Dokumentet ligger på kirken.no.

Gudstjenesten er menighetens hovedsamling og det er så avgjørende at den er det og blir det!

For at gudstjenestelivet skal blomstre.

Bilde 17 – Gudstjenestemusikken under arbeid

Gudstjenestemusikken har i flere år vært ute på prøve.

Mange har reagert på de mange og ulike variantene – og ikke minst at de forskjellige menighetene hadde ulike musikk til liturgiene.

Kirkemøtet har vedtatt en begrensning i antall serier, ned til tre med noen varianter.

Kirkerådet har nå også godkjent den såkalte rytmiske serien – med altså noe mer moderne musikkdrakt.

De tre som har vært brukt mest og er mest kjent og som vi tror etter noen justeringer fungerer best.

Den nye kirkemusikken vil være klar til utsending i annet halvår 2018.

Bilde 18 – Ny salmebok

La meg i denne sammenhengen si at vi er veldig glade for den nye salmeboka.

Dens blanding av gammelt og nytt, salmer og sanger, ulike rytmer og språk har gitt oss godt tilfang til at gudstjenestelivet blomstrer.

Bilde 19 – Ny bibeloversettelse

Og la meg også si – for gudstjenestelivets del – vi må være veldig takknemlige for den nye bibeloversettelsen fra 2011.

Den fører et språk som gjør bibelens genuine budskap umiddelbart tilgjengelig for folk flest som vil lese og høre.

Det er avgjørende for hva som skjer i kirken i fremtiden.

Bilde 20 – Flere søker dåp og trosopplæring

Flere søker dåp og trosopplæring

Det gikk litt for sent opp for oss at dåpstallene på landsbasis var i markert nedgang.

Forklaring på enkeltmenigheters og bispedømmers nedgang ble lenge forklart med at mange reiste hjem til hjemme menighet/ foreldremenighet for å døpe.

Og det er nok rett, men totalen har likevel vært en markert nedgang.

Vi har derfor over hele landet i samarbeid med bispedømmerådene og menighetene satset på et Dåpsløfte.

Dette bispedømme har vel laget noen filmer om det...

Det er avgjørende viktig at vi fortsetter satsingen.

Ikke først og fremst for å få medlemmer, men for at vi skal bli Guds barn og tilhørende til Guds rike.

Bilde 21 – Størst av alt – er trosopplæringen

Samtidig er det gledelig å se at konfirmanttallene er stabile.

Vi tror det handler om trosopplæringsreformen som vi fra 2003 har innført over hele landet.

En barnedøpende kirke må ha en opplæring til tro for de som har fått dåpens gave.

Det er en strategisk satsing på barn og unge med nye ressurser.

Vi satser mye på strategisk arbeid, nytt materiell, konferanser – men det viktigste skjer i den lokale menigheten med de ressurser dere har.

Det har vært en diskusjon om trosopplæringsreformens forhold til barne og ungdomsorganisasjonene.

Det har handlet om at trosopplæringsreformen har tatt for mye frivillige ressurser og noen steder ført til nedleggelse av barne og ungdomsarbeidet for øvrig.

Strategien er motsatt!

Vi trenger det kontinuerlige barne og ungdomsarbeidet som over langs skal ta vare på alle de mange som er innom trosopplæringens gode møtepunkter.

Det gledelige siste uke er at de aller fleste kristne barne og ungdomsorganisasjonene er med på en felles plattform der de uttrykker at de ønsker å være kirkens eget arbeid og drive sin virksomhet i alle landets menigheter, og at alt barne og ungdomsarbeid bør være innmeldt i en av deres organisasjoner.

Flott uttrykk for samarbeid og fellesskap som rommer alt fra KFUK og M, KRIK, Misjonssambandet, Laget og NMSU.

Trosopplæringsreformen er trolig det viktigste som har skjedd i de siste hundreårene, og trolig langt viktigere en stat- kirke reformen.

Derfor – ha sterkt fokus på det i et samarbeid med alle ansatte og frivillige i menigheten.

Med felles innsats og Den hellige Åndens hjelp tror vi på at flere igjen vil søke dåp og trosopplæring.

Bilde 22 – Kirkelige medarbeidere

Flere får lyst til å jobbe i kirka

Jeg er en årgang prester som har fylt prestestillingene de siste førti år.

I kjølvannet av 68 generasjonen og Jesusvekkelse, karismatisk vekkelse, sosialetiske vekkelse og et sterkt kristent ungdomsarbeid på 60 og 70 tallet så ble prestestillinger og andre kirkelige stillinger fylt opp.

Nå er mange av oss i ferd med å bli pensjonister og vi ser at rekrutteringen til de kirkelige utdanningene og stillingene i dag er altfor lav.

Vi ser det på vakante stillinger og færre på søkerlistene selv om det ikke på samme måte rammer Stavanger bispedømme – enda.

Vi igangsetter nå et treårig rekrutteringsprosjekt som i samarbeid med bispedømmer, ungdomsorganisasjonene og utdanningsinstitusjonene skal utfordre ungdommer til å forberede seg til og gå inn i kirkelig tjeneste.

Det handler om forkynnelse, om ungdomsarbeid, om kirkens omdømme som arbeidsplass, om hvilke kirkelige yrker som trenger folk og hvor man kan utdannes.

Men det handler også om menighetenes utfordring til sine egne unge.

Hvor mange fra deres menighet er på vei til kirkelig tjeneste?

Aller enklest er det å si det slik: Det handler om at dagens kirkelige medarbeidere utfordrer og følger opp og rekrutterer en person til en kirkelig tjeneste.

Hadde alle medarbeidere rekruttert en – så ville alle få sin erstatter og ingen stillinger måtte stå ledig.

Andre saker

Jeg kunne stoppet ved at folkekirken engasjerer seg i samfunnet.

Bilde 23 – Reformasjonsbilde «Nåde»

Det handler om klimasak og flyktingesak, diakoni i stort og smått.

Der dere er involvert – diakoni er enhver menighets fremste språk.

Flyktninger er bosatt hos dere.

Det handler om kultur og kirke.

Brobygging mellom kultur Norge og den lokale menighet.

Det har de siste ti årene vært en kjempe økning i kulturarrangementer i kirkene, dels i regi av menighetene og dels i regi av kunstnere som vil samarbeide med oss.

Det er i dag flere kulturarrangementer i Den norske kirke enn det rikskonsertene hadde de foregående år.

Det styrker relasjonene i lokalsamfunnet og i folkekirken.

Bilde 24 – Paven og Munib Younan

Jeg kunne stoppet ved Den globale kirkens enhet.

Vi er en liten del av den globale kirke der det ikke lenger bare er Norge som sender ut misjonærer.

Flere og flere misjonsland er nå selv sendekirker til andre land for å gi evangeliet videre.

Jeg fikk selv møte det på Madagaskar, den raskest voksende lutherske kirke i våre dager, som nå sender ut misjonærer til Asia.

I våre dager i Norge og Europa er det virkelig godt å vite at det aldri tidligere i historien har vært flere kristne mennesker enn i dag.

Vi er ikke alene.

Vi hører sammen i troen på Jesus.

Bilde 25 - Kirkevalgilde

Den norske kirke er demokratisk - Kirkevalg 2019

Jeg skal bare stoppe ved en sak til som uten tvil angår dere.

Vi fastsetter på Kirkemøtet i vår det regelverk som skal gjelde for kirkevalget 2019.

Også det har vært på høring hos dere og vedtak skal nå fattes.

Kirkevalg er en krevende prosess for dere i lokalmenighetene.

Skaffe funksjonærer, gi opplæring så valgene blir organisert godt og velgerne veiledet korrekt.

Dette må forberedes tidlig – og det vil bli gitt opplæring fra bispedømme og Kirkerådet.

Så er vel trolig noe av det mest spennende ved 2019 valget - om det organiseres flere lister ved menighetsråds valgene og valget til bispedømmeråd og Kirkemøtet.

Det kan ikke vi på nasjonalt eller regionalt hold bistå med.

Det handler om de lokale initiativ.

Fremtiden – hva skjer?

Det vet vi jo ikke.

Men det er noe som er viktigst for fremtidens kirke.

I et Luther år vil jeg understreke betydningen av budskapet og formidlingen av dette.

Vi må ha fokus på forkynnelsen, på budskapet.

På forkynnerne.

Bilde 26 – Kristus maleri

Skal evangeliet nå ut, må fokuset være på plass.

Jesus Kristus og hans død og oppstandelse.

Eyvind Skeie har i et annet leserinnlegg kommentert at ordet Nåde er hovedordet i reformasjonsmarkeringen.

Men han sier: *«Men vi hører lite om frelsens kostnad. Det handler om hva Gud har betalt for menneskers frelse. Om Jesus, om lidelse og død og oppstandelse. En kostnad dekket av Gud. Mye nådeforkynnelse i dag mangler denne henvisningen til korset og Kristus. Uten det blir nåden gjort om til en alminneliggjort påstand om at Gud er god og vi må være gode. Jeg spør meg selv om det er nok å leve og dø på»*

Skal folkekirken være folkekirke, må den forankres i sentrum av evangeliet.

Folkekirke må ha en kjerne i sitt innhold.

Folkekirke trenger ikke bare folk, men kirke.

Ellers blir den uten innhold og vil verken være kirke eller for folk.

Kirkens fremtid må forankres i sentrum av evangeliet.

Kirke handler om oss.

Ikke alle de andre.

Ikke folkekirken.

Ikke biskopene eller prestene.

Ikke kirkerådet.

Tør jeg si – ikke en gang om fellesrådet og menighetsrådet.

Men det er vi – du og jeg.

Det er vi som er kirke nå og kirke i fremtiden

Det er vi som utfordres til å ta imot evangeliet på nytt dag etter dag.

Det er vi som utfordres til å gi det videre til stadig nye mennesker.

Det er det som former kirkens fremtid – eller «det som skjer i kirken fremover.